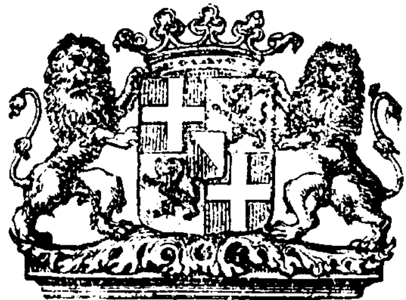
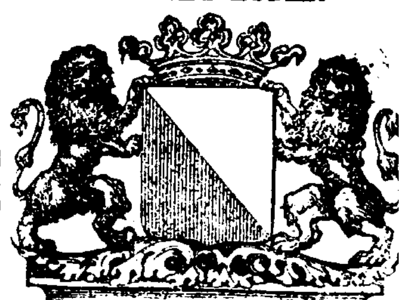
A°. 1860. N°. 98.

WOENSDAG

25 APRIL.

UTRECHTSCHE PROVINCIALE EN STADS-COURANT

Algemeen Advertentie-Blad.

Bij deze COURANT behoort een BIJVOEGSEL.

NATIONALE MILITIE.

KENNISGEVING.

Burgemeester en Wethouders der stad Utrecht,

Gezien de missive van den Heer Commissaris des Konings in de Provincie Utrecht, van den 14. Februarij 1860, No. 1 N. M. en S. ten geleide van eenen nominativen staat der personen, behoorende tot de gemeente Utrecht, die door den Militieraad, zitting houdende te Utrecht, voor één jaar of voor altijd van de dienst der Militie zijn vrijgesteld.

Brengen bij deze ter kennis der belanghebbenden, dat een afschrift van deze lijst is aangeplakt aan het Stadhuis, en dat van dezelve gedurende *drie maanden* na dato dezer, inzage zal kunnen genomen worden aan het Militair Bureau ten Stadhuize, uitgezonderd de invallende Zon- en Kerkelijke feestdagen, van des morgens 10 tot één uur, terwijl men tevens wordt herinnerd, dat evengemeld tijdperk ook is opengesteld, om, indien mogt bevonden worden dat iemand door valsche attesten of verklaringen, of door het ten onregte opgeven van gebreken is vrijgesteld, zich, of aan het Plaatselijk Bestuur, of wel direct aan heeren Gedeputeerde Staten te vervoegen, ten einde de zaak worde onderzocht, en overeenkomstig het bepaalde bij art 152 der wet op de Nationale Militie van den 8 Januarij 1817, Staatsblad No. 1, worde gehandeld.

Gedaan te Utrecht, den 24 *April* 1860.

Burgemeester en Wethouders voornoemd
VAN DIELEN, Weth.
Ter ordonnantie van dezelven
A. A. H. BESIER l. s.

UTRECHT, Woensdag 25 April.

Regeling van de financiën der gemeenten.

Wij zagen in een vorig artikel over de afschaffing der gemeentelijke akzijnsen, hoe het denkbeeld eener hervorming van de plaatselijke geldmiddelen door onze oekonomische schrijvers reeds voor lang als noodzakelijk werd verdedigd; hoe opvolgende ministers die denkbeelden poogden in het leven te doen treden; bewijzen voorwaar, dat wij in deze, bij andere landen en vooral bij België niet achterstaan. Dat de aangebodene ontwerpen tot dusverre den bijval der vertegenwoordiging niet erlangden, bewijst niets hiertegen. Wij moeten op de toekomst hopen. Een nieuw ministerie is opgetreden. Zal dit andermaal en met gelukkig gevolg de taak van de verbetering van de financiën der gemeenten ter harte nemen? Wij hopen het; de voorzitter van het kabinet althans streed nog zeer onlangs als lid der kamer voor die verbetering, en reeds wordt de zaak onderzocht.

Het voorbeeld van België strekke daarbij tot aanmoediging, al moeten wij erkennen, dat de bevredigende oplossing van het vraagstuk hier te lande zwaarder is dan bij onze naburen.

De uitgaven der gemeenten in België te zamen genomen, zijn toch veel minder dan in ons vaderland, welks bevolking slechts $2/3$ van die van België bedraagt. Met andere woorden: het cijfer der gemeentelijke uitgaven is bij ons veel hooger opgevoerd, en veranderde voorziening daarvoor moeijelijker. Ook is het getal van gemeenten, die akzijnsen heffen, bij ons veel grooter dan in dat land, waar slechts 78 van de 2538 gemeenten oktrooijen heffen.

Doch hoe moeijelijker de taak is, des te schooner is de voldoening van die ten einde te brengen; hoe zwaarder de strijd, des te roemrijker is de palm der overwinning.

Het stelsel van den heer *Say*, door de heeren *Boer* en *Six* aanbevolen, en nu ook weder door den heer *Betz* voorgestaan — dat eener ruiling van de akzijnsen der gemeenten tegen direkte belastingen van het rijk, — schijnt wel het beste middel, om een betere regeling van beiden tot stand te brengen, en wij hopen dus, dat de regering bij eventuële voorstellen daarop hare aandacht moge vestigen. Maar terwijl ook wij het in beginsel voorstaan, willen wij tevens trachten een paar bezwaren weg te nemen, die aan de toepassing daarvan in den weg zouden kunnen staan, en die maken konden, dat het gewenschte doel niet werd bereikt.

Veelal, en thans ook weder door den heer *Betz*, wordt het *personeel alleen* aangewezen, als het middel, dat door het rijk moest wooden afgestaan, om de gemeenten tot het opheffen van hare akzijnsen in staat te stellen. Hiertegen echter zijn bezwaren geopperd.

Het eerste bezwaar is, dat de afstand van het personeel aan de gemeenten, op de financiën van dezen een zeer uiteenloopenden invloed zoude hebben. In gemeenten, waar vermogende lieden gevestigd zijn, zoude het veel meer opbrengen dan noodig was, en het Rijk dus eene te groote opoffering doen; in gemeenten, waar niet dan landlieden en arbeiders wonen, zoude de opbrengst naauwelijks toereikend wezen. Men vergelijke bijv. slechts de gemeente Zeist met de niet ver van haar verwijderde gemeente Houten.

De gemeente Zeist bv. zoude bij eene behoefte van slechts ongeveer *f* 10,000. aan personeel alleen reeds verkrijgen *f* 19,000, die van Houten daarentegen bij een behoefte van *f* 1600.— niet meer dan *f* 1200.

De heer *Betz* heeft daaraan waarschijnlijk niet gedacht, omdat hij zijn onderzoek alleen uitstrekte over de 87 gemeenten, waaromtrent de regering opgaven had medegedeeld. Had hij ook een blik geworpen op de 1100 anderen, waarvan zij nu meende te kunnen zwijgen, die uitkomst zoude hem zeker niet zijn ontgaan.

Een tweede bezwaar is de bepaling van het bedrag van den *census* voor de verkiezing van vertegenwoordigers. Ontneemt men daaraan het personeel, dan brengt men in het stelsel eene groote verandering. Laat men den aanslag der gemeente daartoe strekken, wanneer het personeel daaraan is afgestaan en gewijzigd naar hare behoeften, dan verkrijgt men in de eene gemeente een geheel ander soort van kiezers dan in de andere. Zijn deze bezwaren echter wel zóó overwegend, dat men daarom het denkbeeld van ruiling van de gemeente-akzijnsen tegen direkte rijksbelasting — en daaronder van het personeel — zal moeten opgeven? Wij gelooven het niet. Zoude men toch niet de ongelijke uitkomst voor de gemeente financiën veel kunnen wegnemen door niet het personeel *alleen en geheel* maar een *gedeelte* van de drie direkte belastingen, *grondbelasting*, *personeel* en *patent* aan de gemeenten af te staan? Wat de eene gemeente bij afstand van een gedeelte van het personeel, zoude winnen, zoude een andere welligt bij dien van grondlasten, verkrijgen; terwijl een derde bij dien van het patent het meeste zoude worden gebaat. Zoude men de moeijelijkheid van den census voor de verkiezingen ook niet veel verminderd kunnen achten, wanneer het personeel gedeeltelijk behouden bleef voor het rijk, en wanneer die census derhalve slechts veranderd zoude behoeven te worden, in verhouding tot het gedeelte, dat door het rijk van zijne direkte belastingen aan de gemeente werd afgestaan? De meeste kiezers toch hebben hun regt aan stemming aan den aanslag van personeel of patent te danken, die dan als rijksbelastingen zouden blijven bestaan.

Zoude het Rijk b. v. niet even goed de opbrengst van het personeel en de patenten, zoo noodig vermeerderd met de opcenten van de grondbelasting, kunnen afstaan als het personeel *geheel en alleen*? De opoffering van de schatkist zoude dezelfde blijven, maar het personeel bleef dan als een grondslag voor den census behouden, en de opbrengst van die verschillende middelen zoude waarschijnlijk voor de gemeenten eene meerdere gelijkmatigheid te weeg brengen.

Als schadeloosstelling voor het rijk werd meermalen, en ook door den heer *Betz*, gewezen op de opcenten op gedisteleerd, wijn en geslagt, thans door vele gemeenten reeds geheven. Is er tegen de beide eersten als voorwerpen van weelde geen bezwaar, niet zonder eenige verwondering zagen wij door den schrijver een hoogeren akzijns op het geslagt aanbevolen, daar wij meenden, dat hij zich had aangesloten aan hen, die voor het onbelast laten van eerste levensbehoeften ijveren. Zoude eene verbeterde heffing van den akzijns op de suiker, welker uitvoer volgens de laatste opgaven door de vroegere herziening van de wet in 1855 niet is afgenomen, hetzelfde doel niet met meer billijkheid doen berijken?

Alleen toch door bepaalden afstand van rijksbelastingen aan de gemeenten, achten wij het thans behandelde vraagstuk op bevredigende wijze op te lossen. En het is dan ook onze overwegende grieve tegen het thans aangeboden Belgische ontwerp, dat het hier langs den juist omgekeerden weg behandeld wordt. Daar stelt men voor, dat de Regering belastingen zal heffen, die, naar zekeren maatstaf, aan de gemeenten zullen worden uitgekeerd. Dat met dit stelsel alle gemeentelijke zelfstandigheid moet verloren gaan schijnt ons onvermijdelijk, en wij hopen dan ook, dat wij, voor navolging in dezen geest, steeds mogen bewaard blijven.

Wij willen thans echter in geene verdere beoordeeling der ontwerpen van den heer *Frère Orban* treden, maar wij verblijden er ons in, dat het aangeboden ontwerp der Belgische regering, — hoe weinig met onze denkbeelden strookende — voor onzen minister van financien welligt een nieuwe spoorslag is geweest, om weder een poging te doen tot betere regeling van het vraagstuk der gemeentelijke financien, eene poging, waarvan, naar ons juist berigt wordt, de heer *v. Hall* zijne bekende talenten op financieel gebied weldra zal wijden. Wij mogen de overtuiging koesteren, dat dit met die zorg zal geschieden, welke het belangrijke onderwerp vereischt, dat er de bescheiden zullen worden bijgevoegd, die een algemeen en duidelijk denkbeeld zullen geven van de behoeften en inkomsten niet alleen van de grootere plaatsen, maar ook van de kleinere gemeenten.

Men zal dan met meerdere kennis van zaken dit geheele onderwerp kunnen overzien en beoordeelen, en daardoor plannen voorkomen, die, welligt uitmuntend voor enkele grootere gemeenten, bij eene menigte kleineren alligt gewigtige bezwaren zouden ontmoeten.

— Gewaagden wij gisteren van de onrust, die in Europa door *Napoleon*'s politiek is verwekt, de *Nord* beweert, dat die onrust weldra zal wijken nu de zaak van Savoije als een voldongen feit is te beschouwen, dat door de volksstemming is bevestigd. De pogingen, om Europa ten gunste van Zwitserland tegen Frankrijk te koaliseren, zijn intusschen bepaald gedaan, zegt *le Nord*, en de geest te Weenen, Berlijn en Londen was rijp voor een welslagen dier pogingen. Maar Rusland heeft haar doen in duigen vallen; want zonder Rusland is er geen krachtige koalitie. De *Nord* verheugt zich er over, dat door Rusland een groot oorlogsgevaar is voorkomen, hoe verstoord men er ook in de oude legerkampen over mogt wezen. Ook wij zullen ons verheugen over het gevaar, dat vermeden is, en ons troosten in den jammerlijke ruilhandel met Savoije en Nizza gedreven, hoe men die ook heeft willen bedekken met de schoone uitkomsten van de volkstemmingen, omdat wij bovenal den oorlog duchten, die niets dan verwoesting aanbrengt. Maar gerustgesteld kan men zich niet achten, zoolang Frankrijk onder een *Napoleon* zoo groote schatten besteedt aan zijn leger. Het gevaar, dat het Fransche leger op den voet van oorlog steeds voor Europa aanbiedt, kan alleen bezworen worden, zegt een uitstekend schrijver in een Fransch tijdschrift, »wanneer Frankrijk zich de moeite zal willen getroosten, om een wakend oog op zijne belangen te houden. De tegenwoordige konstitutie biedt de middelen daartoe aan, indien men er slechts gebruik van wil maken. De senaat, de staatsraad, het wetgevend ligchaam hebben magts genoeg behouden, om datgene wat zij zouden willen beletten, onmogelijk te maken. Wanneer de staathuishoudkundige vrijheid zulke schoone vruchten in Engeland heeft gedragen, dan is dit geschied, omdat zij zich onder bescherming der politieke vrijheid heeft ontwikkeld: wij kunnen denzelfden uitslag slechts van dezelfde oorzaken wachten. Het regt van politieke vrijheid wordt niet gegeven, het wordt genomen. Onder alle regeringsvormen is eene natie meesteres van zich zelve, zoodra zij dit wezen wil; en hiertoe behoeft zij zelfs geene groote wilskracht, vooral wanneer het 't behoud een harer grootste weldaden geldt, van die, welke alleen het bezit van alle andere mogelijk maakt: *de vrede* Terug dan met dien bebloeden zegepalm, welke volgens lord *Brougham*, den Galliërs steeds werd voorgehouden door den verzoeker, wanneer deze hen wilde bedriegen; nog eens »terug" en al het overige zal ons weldra geschonken worden."

Moge Frankrijk daartoe spoedig geraken!

Ofschoon de zaken van Savoije geëindigd kunnen beschouwd worden en de afloop der stemming niet ten gunste van Zwitserlands wenschen zal leiden, gewaagt men op nieuw nader van de konferentie, die te Brussel zou bijeenkomen. Als ze werkelijk bijeenkomt zullen dan hare besluiten wel van groot gewigt kunnen wezen, waar de konferentie tegen over een *fait accompli* staat?

Op Sicilie is het nog altijd onrustig, ofschoon het kon. leger er 35,000 man moet bedragen. Onder Turijn komen nog enkele bijzonderheden over Messina voor. Een gerucht dat te Napels ook eene oproerige beweging zou hebben plaats gehad, schijnt geen geloof te verdienen.

Omtrent de Weener hervormingsplannen zegt men.

dat men aan Venetie ook eene Grondwet zou willen geven. Dat ware een gelukkig denkbeeld en zou de overtuiging schenken, dat Keizer *Frans Jozef* het niet weder bij beloften wil laten, gelijk het *J. des Déb.* beweerde en waarvoor ook de Oostenr. pers een weinig beducht scheen. Daarom heeft het eerste berigt der hervormingsplannen niet veel indruk in Oostenrijk gemaakt. Men wacht er de vervulling der beloften.

Uit Japan zijn ongunstige berigten. Een paar Hollandsche zeekapiteins moeten vermoord zijn, en de betrekking van het hof van Jeddo met de Eur. mogendheden wordt zeer gespannen. — In China schijnen de opstandelingen veld te winnen, en wordt de zaak der Westmagten er daardoor zeker niet slechter.

Uit Java vindt men berigten hieronder.

De sinds gisteren ontvangen **telegrafische depeches** laten wij hieronder volgen:

Canton, 14 *Maart*. De insurrektionnele beweging in China neemt toe.

De toestand in Japan wordt erger. De vreemdelingen verkeeren in groote vrees. Twee Nederlandsche gezagvoerders zijn in de straten van Yokuhama vermoord, zonder de Japanezen te hebben geprovoceerd.

Uit Shanghay wordt van den 8. gemeld, dat vier Britsche oorlogschepen de Pechelee zijn opgevaren, met een ultimatum voor de Chinesche regering.

Calcutta, 29 *Maart*. Het gerucht is alhier in omloop, dat onlusten in Kaboel zijn uitgebarsten.

Rome, *Maandag*. Eene dagorder is hier uitgevaardigd, houdende, dat mgr. *de Mérode*, tot minister van oorlog benoemd, met de taak is belast te waken voor de belangen en te zorgen voor de behoeften des legers, in deze oogenblikken, nu het Christelijk Italië de gevaren kent, welke het erfgoed der kerk dreigen. De nieuwe minister zegt, dat hij zeer zorgvuldig de hem opgedragen taak zal volbrengen, en met belangstelling zal waken voor de soldaten, wier getrouwheid in den reeds verloopen tijd een zekeren waarborg oplevert voor hun gedrag in de toekomst.

Chambéry, *Maandag avond*. Voor zoo ver de uitslag der stemming bekend is, hebben ongeveer 30,000 burgers *voor* en 59 *tegen* de inlijving gestemd. Te Annecy: 2127 voor, 21 tegen. Te Aix-les-Bains, ingeschreven 1192, aan de stemming deel genomen 1000: voor 987, tegen 13; afwezig of buiten stemming gebleven 192. Te Chambéry ongeveer 3900 stemgeregtigden; voor 3688, tegen 22; afwezig of aan de stemming geen deel genomen ongeveer 200. Heden avond zal Chambéry het tooneel eener groote demonstratie zijn. Op dezen oogenblik wordt het proces-verbaal der opening van de stembriefjes in optogt, met fakkellicht en vliegende vaandels en met muziek voorop, naar den goeverneur gebragt; de militairen en een ontzaggelijke volksmenigte hebben zich bij den stoet aangesloten.

Turijn, *Dingsdag*. Graaf *Cavour* is gister avond hier aangekomen.

Genève Dingsdag. Oostenrijk, de Zwitsersche nota van den 5. beantwoordende, refereert zich aan zijne nota van den 8., en voegt er bij, dat het ten volle Zwitserlands regt erkent om aan eene konferentie deel te nemen als eischende partij en hoofdbelanghebbende.

Chambery, *Dingsdag*. (*'s avonds*). De stemming heeft tot nu toe de volgende resultaten opgeleverd: Albertville 719 voor en 13 tegen de inlijving bij Frankrijk; Bonneville 2771 voor en 2 tegen; arrondissement van Opper-Savoije 10,477 ingeschreven; 10,354 voor, 6 tegen.

In het geheel komen de approximative cijfers tot nu op het volgende neder: voor de inlijving 45,340, tegen 210.

Uit sommige streken van Chablais ontbreken nog de opgaven.

Londen, *Dingsdag*. Oostenrijk en Rusland hebben Parijs voorgesteld als plaats om de konferentie te houden, en Pruissen heeft daarin toegestemd. Het schijnt dus zeker, dat zij te Parijs zal gehouden worden. Frankrijk maakt geenerlei bezwaar om daarbij mede Zwitserland toe te laten, op voorwaarde, dat ook Sardinië er vertegenwoordigd zij. De mogendheden zullen aldaar vertegenwoordigd worden door hare gewone gezanten,

Op aandrang van Z. M. den keizer der Franschen, heeft de koning van Sardinië er voor het oogenblik van afgezien om den titel van koning van Italië aan te nemen.

Marseille, *Dingsdag*. Alhier zijn tijdingen uit Napels van 21 dezer. Het leger op Sicilië telt thans [illegible] man. De insurrektie te Trapani en op andere plaatsen der kust wordt niet bevestigd. De vervolging der opstandelingen in het binnenland duurt voort. Ondertusschen doorkruisen talrijke agenten het koningrijk en houden eene zekere gisting gaande. Te Avellino (8 uren van Napels) was het gerucht in omloop, dat Napels in opstand was gekomen en dat de insurgenten meester waren van het fort San Elmo.

— Z. M. heeft aan jhr. mr. *J. C. Martens van Sevenhoven*, te Utrecht, op zijn verzoek, eervol ontslag verleend als weigraaf van den polder de Hooge en Lage Weide onder Utrecht, als dijkgraaf van den Lekdijk-benedendams en van den IJsseldam, en als watergraaf van het waterschap Heycop, genaamd de Lange Vliet (prov. Utrecht); benoemd tot schout van de onder één gebragte waterschappen het gemeene land van Wijk bij Duurstede, het Wijkerbroek en Leuterveld en Melkweg (Utrecht), jhr. mr. *C. C. G. de Pesters*; tot ontv. te Hellendoorn den heer *J. J. Masman*, komm. 1. kl. te Zwolle; aan mr. *Barnet Lyon*, vice-konsul van Frankrijk der kolonie Suriname, vergunning verleend tot het aannemen en dragen der versierselen van het Legioen van Eer, van Z. M. den Keizer der Franschen.

*— Heden morgen is Z. M. de koning van 's Hage naar het Loo vertrokken. Reeds heden morgen omtrent 7 ure kwam Z. M. te Arnhem. De hofrijtuigen passeerden Maandag morgen deze stad.

— Van den Goeverneur-Generaal van Nederlandsch Indië zijn, over Alexandrie, ontvangen de onderstaande telegrammen:

»*Buitenzorg*, 22 *Maart*.

»Bevredigende berigten van Bandjermassin. De benting Amontai is genomen met groot verlies aan 's vijands zijde. De rust in Binoa-Luma (de vijf groote distrikten) hersteld. *Hidayat* ontslagen en radja *Moening* gesneuveld. De benting van *Soerapatti* genomen. Van Boni en andere gedeelten van Indie niets bijzonders."

»*Buitenzorg*, 22 *Maart*.

»Berigten van Bandjermassin ontvangen tot 17 dezer. De expeditie tegen Kandangan met goed gevolg bekroond. Aan de Kapoeas ging alles wel. Eene benting genomen. De algemeene toestand is snel verbeterende. Eenige onrust in Tana Kauta (?). Luit. Generaal *van Swieten* en troepen zijn terug van Boni, na de zaken aldaar tot algemeene voldoening geregeld te hebben. Meer troepen gezonden naar Bandjermassin. Zr. Ms. schepen Juno en Citadel van Antwerpen aangekomen."

Nog zijn ontvangen de beide volgende telegrammen: van den handelsstand te Batavia aan de beurskommissarissen te Amsterdam (gister reeds afzonderlijk onzen lezers in de stad medegedeeld):

»*Batavia*, 9 *Maart* 1860. Op Java is het rustig. Te Boni zijn de zaken zoo goed als geschikt. Te Bandjermassin hebben bloedige gevechten plaats gehad, waarin de vijand veel geleden heeft. De Sultan *Koening* is gedood, en de Pangerang *Hyday* afgezet."

En van partikuliere zijde:

»De zaken op Bandjermassin staan niet gunstig. De oproerlingen verdedigen zich met verwoedheid. De Montrado heeft een versterking aangevallen, die door de insurgenten werd verdedigd door middel van de kanonnen, die zij van de Onrust geroofd hebben. De Montrado bekwam bij die gelegenheid veel schade, maar het gelukte naar troepen aan wal te zetten, die er in slaagden de versterking te nemen, doch niet, voor dat menig soldaat buiten gevecht gesteld was."

:— De plannen van den Minister van Financiën, waarover de Kommissarissen des Konings zijn geraadpleegd, hebben hoofdzakelijk betrekking tot de afschaffing van verbruiksbelastingen in de gemeenten, en in verband daarmede tot het meer gemakkelijk maken van de regeling der financiën voor de groote steden. (Reeds gister afzonderlijk in stad als telegram onzen lezers medegedeeld.)

— Naar men verneemt, zal het Ministerie aan de Tweede Kamer aanbieden ook een wets-ontwerp in eens, tot verbetering van *alle* uitgangen naar zee, de doorgraving van Holland op zijn smalst daaronder begrepen; volgens dit ontwerp zullen dus alle zeehavens bevredigd worden. Het zal echter in zijn geheel moeten worden aangenomen of verworpen.

Bij gedrukt adres aan den minister van financien, aan de Tweede Kamer medegedeeld, hebben bestuurderen der vereeniging tot behoud van boetvaardige gevallen vrouwen, te Rotterdam, gewezen op het gebrek in de wet op de personele belasting, dat dienstboden, die haar 18de jaar bereiken, meerder belasting moeten betalen; zij verzoeken dat die termijn tot het 21ste jaar worde uitgesteld.

Nog is aan de leden der Tweede Kamer rondgedeeld het adres van burg. en weth. der residentie aan den Koning, betreffende de spoorweglijnen Scheveningen, Gouda, Leiden en Woerden. *Eff.bl.*

:— Ingevolge de door den minister van Oorlog bij de diskussie over Hoofdstuk X gedane toezegging, dat men verbetering wenschte te brengen in de huisvesting der troepen in de garnizoenen, is thans door de gemeente-besturen het bepaalde berigt ontvangen, dat het dep. van oorlog voortaan herstellingen en vernieuwingen van kazernen of garnizoensstallen, voor zijne rekening wil nemen; mogten de gebouwen, die aan de gemeenten behooren, later niet meer voor militair gebruik dienen, ze zouden dan aan de gemeenten worden teruggegeven.

*— De *Staats Ct.* bevat in haar nummer van heden het berigt van het eervol ontslag van den heer jhr. mr. *Martens van Sevenhoven* ook uit de betrekkingen, door hem in de waterschappen dezer provincie zoolang met ijver bekleed. Vóóral bij iemand van zijn stand en fortuin verdient het hoogachting als het geheele mannelijke leven aan de belangen der maatschappij wordt gewijd. — Ruim 46 jaren was hij daarin bezig, en ofschoon, zijn eigen wel misschien reeds vroeger rust had gevorderd, kostte het hem nog veel uit zijne onderscheidene betrekkingen, vóóral uit zijne regterlijke betrekking, te scheiden. — Gaarne zullen wij den waardigen man, nu tot het ambteloos leven teruggekeerd, nog lang genot zien smaken van de rust, in welke hij echter evenzeer nog tot heil van anderen bezig kan blijven.

— Door de *'s Gravenhaagsche Nieuwsbode* wordt het eervol ontslag van den heer *T. J. Stieltjes*, en de benoeming van den heer *A. J. de Bull*, redakteur van de *Amsterdamsche Courant* tot ridder der Eikenkroon, in verband gebragt met het gebeurde bij de jongste verkiezingen te Amsterdam.

— Den 3. Mei a. s. zal een aanvang worden gemaakt met het afnemen van het examen der jonge lieden, die wenschen te worden toegelaten op de Kon. Mil. Akademie te Breda.

— De Haarlemsche gemeenteraad heeft het besluit tot het leggen van den weg naar den Haarlemmermeer gehandhaafd, en het voorstel van den heer *Huet* tot intrekking van het besluit, wegens de te hooge kosten van den weg met 9 tegen 8 st. verworpen, nadat langdurige beraadslagingen over de zaak waren gevoerd.

— De vergrooting van het postkantoor te 's Hage is aangenomen voor *f* 18,700,— het maken van een baazaltmuur aan het Frederikskanaal bij den Arkelschen dam voor *f* 7147.

— Naar men verneemt, zal op den 1 Mei eene der instellingen van liefdadigheid, waarop Nijmegen zich met regt verhoovaardigt, namelijk het vroeger Burger-Kinderen-Weeshuis, thans het Protestantsch Kinderen-Weeshuis, het derde eeuwfeest van haar bestaan vieren.

Door eene edele vrouw, de wed. *Stijn Buijs*, gesticht, door de magistraat verordend, en ruimschoots ondersteund, mogt die instelling, in weerwil van alle staatsomwentelingen, voortdurend blijven bestaan en zich meer en meer uitbreiden.

— De Koninklijke Tapijtfabriek te Deventer heeft in het jaar 1859 gunstig gewerkt. Omstreeks 300 personen vonden daar arbeid tegen goede belooning. Aan de deelhebbers wordt eene uitdeeling gedaan van *f* 84.— voor elk aandeel van *f* 1000.—

— Bij arrest van den Hoogen Raad der Nederlanden van gister is *verworpen* de voorziening in kassatie, ingesteld door *P. Pijnacker*, tegen een arrest van het hof in Zuid-Holland, waarbij hij tot de doodstraf is veroordeeld.

— Den 15 Mei wordt te Amsterdam behandeld de zaak van *Sachtleben*, oud 47 jaar, geb. in Hannover, beschuldigd den 7 Febr. zijne vrouw zoo te hebben mishandeld, dat zij den 8 is overleden. De besch. zegt, dat de vrouw dronken gelegen heeft in den kelder en dat de kneuzingen zijn ontstaan door het vallen door een luik. De wonde voor het voorhoofd schijnt intusschen door een slag met de schop te zijn toegebragt. De echtelingen leefden zeer oneenig, en een tapper in de buurt getuigt, dat de vrouw dagelijks een paar maatjes jenever voor zich haalde, en dat ook den 7 Febr. had gedaan, terwijl de man, kleermaker, soms tot 25 bittertjes op één dag kwam halen.

— Door de raadkamer der regtbank te Roermond, is de burgemeester *L. G.*, te J., ten kriminele verwezen, wegens valschheid in eene authentieke akte, door hem als burgemeester gepleegd, misdrijf voorzien en gestraft bij art. 146 van het wetboek van strafregt.

— De heer *H. A. Verniers v. d. Loeff*, arrond.-direkteur der in- en uitg. regten te Rotterdam, thans tot hoofd-administrateur der financien benoemd, heeft van de hoofd-ambtenaren in Zuid-Holland een zeer fraai geschenk ontvangen, bestaande in een dessert-servies van kristal en zilver, waarvan de waarde ruim *f* 3000 moet bedragen.

— De tuinman *Jacobus de Graaf*, van Zwijndrecht, heeft eergister de eerste nieuwe aardappelen Z. M. den koning aangeboden.

— Bij Domburg is een visschers pink met 5 personen uit Arnemuiden door een rukwind omgeworpen en zijn alle opvarenden daarbij omgekomen.

— De wethouder der stad 's Hage, *de Sonnaville*, is Maandag in de residentie overleden.

— De Zweedsche regering heeft eene som van 8000 rijksdaalders beschikbaar gesteld, ten behoeve eener wetenschappelijke onderzoekingsreis naar Spitsbergen, te ondernemen door de heeren *Torell* (zoöloog), *Nordenskiold* (geoloog), *Holmgren* (naturalist), benevens een botanist, twee visschers en den Deen *Karl Petersen*, die den Engelschen kapitein *M'Clintock* op diens togt ter nasporing van de overblijfselen van sir *Franklin* heeft vergezeld. *Amst. Ct.*

— Gelijk bekend is, verschijnen de meikevers geregeld om de vier jaar in buitengewone menigte, omdat de kever van het tijdstip af, waarop het ei gelegd is, tot aan zijne ontwikkeling door masker en pop, vier jaren noodig heeft. Het jaar 1860 zal zulk een keverjaar zijn. *Eff. B.*

WATERHOOGTE.

Arnhem, 24 *April*, 2,39 El. + AP. 9,54. Gev. 5 d.

De Rijnhoogte te Keulen den 24. April 10 voet 7 duim; 10 voet 2 duim Rijnl.

In een Bijvoegsel komen voor: eene stedelijke *kennisgeving*, verslag van de *gemeenteraads-zitting* van den 19 April, en de verkorte memorie van toelichting op de *spoorwegwet*.

Zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

In de zitting van gister deelt de Voorz. mede, dat zijn ingekomen missives van de heeren *v. Hall*, *Godefroi* en *Schimmelpenninck v. d. Oije*, houdende kennisgeving dat zij ophouden leden der Kamer te zijn. — Op eene missive van mevrouw de douairière *v. Reede v. Oudtshoorn*, omtrent het overlijden van haar echtgenoot, wordt besloten, een brief van deelneming te zenden.

De heeren *Jespers* en *Dommer* zijn door ongesteldheid verhinderd de zitting bij te wonen.

De *Voorzitter* deelt mede, dat zijn ingekomen de geloofsbrieven van de heeren *Heemskerk Az.*, *Poolman*, *Nolthenius* en *de Raadt*, tot wier toelating wordt besloten, nadat hunne stukken in orde zijn bevonden

De *Voorz.* deelt mede, dat tijdens het reces zijn ingekomen twee wetsontwerpen, als: 1. betreffende het binnenlandsch gedisteleerd, en 2. nopens de overdragt van onroerende goederen, en het daarmede in verband staande hypothekair stelsel; — beide ontwerpen zijn echter, later ingetrokken. Wijders zijn ingekomen de ontwerpen van wet:

1. houdende bekrachtiging van provinciale belastingen; 2. tot onteigening van percelen ten behoeve van het kanaal van Assen naar Groningen; 3. tot inkoop en amortisatie van Nationale Schuld; 4. nopens den aanleg van spoorwegen voor rekening van den Staat; en 5. tot onteigening van percelen ten behoeve der verbetering van den Hollandschen IJssel. — Verzonden naar de afdeelingen.

Nog deelt de *Voorzitter* mede, dat zijn ingetrokken de volgende wets-ontwerpen: *a.* eerste boek van het Wetboek van Strafregt; *b.* nopens de doorgraving van Holland op zijn smalst, en *c.* betreffende den Raad van State.

Op verzoek van den heer *de Brauw* wordt dezen verlof gegeven Vrijdag aanstaanden den minister van binnenland te interpelleren over den stand der zaken nopens de verbinding van 'sGravenhage, met den Spoorweg van Rotterdam naar Utrecht.

Eindelijk worden in de sektiën benoemd: to *tvoorzitters*, de heeren; *Mackay*, *v. Zuylen v. Nyevelt*, *Thorbecke*, *v. Twist* en *Dirks*;

tot *onder-voorzitters*, de heeren: *Betz*, *Heemskerk Bz.*, *v. Foreest*, *Dullert* en *Hugenholtz*;

tot leden van de kommissie voor de verzoekschriften, de heeren: *Nolthenius*, *de Lom de Berg*, *Poolman*, *Wybenga* en *Heemskerk Az.*

TURIJN, 21 April.

De *Opinione* spreekt ten stelligste het berigt tegen, als zoude onze regering naar Napels twee notas hebben gezonden om de regering tot eene andere staatkunde te bewegen.

Uit Messina schrijft men van den 16., dat bij het uitbreken van den opstand te Palermo zelfs de hevigste patriotten in eerstgenoemde stad voorzigtigheid en orde aanrieden, daar men zich niet van wapenen voorzien of georganiseerd was en bovendien de militaire magt in alle opzigten de baas was. Wat deed echter de policie? Zij liet de dieven los, om een oproer uit te lokken. Alle stappen hiertegen bij de overheid gedaan leidden tot niets, en toen men eindelijk eene demonstratie er tegen deed, werd die beantwoord door geweervuur dat tot eene algemeene slagting het sein was. De stad was dadelijk vol troepen, en tot 8 ure 's avonds duurde het vuren. Den volgenden dag werd de stad in staat van beleg verklaard. De inwoners die naar buiten gevlugt waren, werden uitgenoodigd terug te keeren en weêr aan hunne bezigheden te gaan; maar de toestand was toch alles behalve geruststellend, er werden voortdurend arrestatiën gedaan en ten 9 ure 's avonds begon het vuur weêr, dat den geheelen nacht duurde; de soldaten beweerden door rebellen te zijn aangevallen; maar die zouden dan toch gevonden moeten zijn. De kommandant had echter dit exkuus noodig om den volgenden morgen bekend te maken, dat hij bij de minste herhaling de stad zou laten bombarderen. Op deze bedreiging verliet het grootste gedeelte der bevolking de stad. De konsuls teekenden nu een krachtig protest tegen het gedrag van den bevelhebber en der troepen, en dit had ten gevolge, dat de eerste eene mildere proklamatie uitvaardigde waarin hij te kennen gaf, dat zijne maatregelen slechts tegen de boosdoeners gerigt waren, die in de nabijheid der stad rondzwierven en zijne troepen hadden durven aanvallen. Sedert den 12. was het rustig gebleven.

WEENEN, 22 April.

Den 18. werd te Pesth, ten huize van baron *Pronay Gabor* en onder zijn voorzitterschap, eene Evangelische kerkvergadering gehouden. Er waren 92 personen tegenwoordig. Pas was de zitting met een gebed van den Evangelischen predikant te Pesth besloten, toen een kommissaris van policie, van vier agenten vergezeld, de zaal binnentrad en te kennen gaf, dat hij bevel had de vergadering op te heffen. »Wij gaan uit elkander," zeide baron *Pronay*, »want wij hebben juist onze werkzaamheden voltooid." De kommissaris eischte toen van de aanwezigen de opgave hunner namen, en hieraan werd voldaan.

— 24 *April*. Met. 5 pCt. 69.50; Nat. 79.40; Bank 859.—; Noord-Baanakt. 199.—; Credit Anst 186.—; O-Fr. Spoorw.-akt. 278.—; Lomb. Venet. —; Nieuwe —; W. op Lond. 3 m. 13.50; G. —.

BERLIJN, 23 April.

De *Frankf. Postztg.* bevat eene korrespondentie uit Weenen, waarin o. a. gemeld wordt, dat tusschen Weenen en Berlijn onderhandelingen gevoerd worden, wier voortgang gestoord zou kunnen worden, als de Pruissische pers Oostenrijk mogt aanbevelen Venetië af te staan.

De heer *v. Vincke* heeft bij de diskussiën over de Keurhessische kwestie gezegd, dat hij voor Pruissen het oogenblik nog niet gekomen achtte, om zich geheel aan den bond te onttrekken; het zou dat echter moeten doen zoo de Bondsdag verder mogt gaan en het zich liet aanzien, dat hij met de wapenen in Hessen zou tusschen beide komen. Hij verklaarde zich voorts met kracht tegen elk verbond met Oostenrijk. Zoo Pruissen zich, zeide hij, gedurende den jongsten oorlog met Oostenrijk verbonden had, dan, men kan er zeker van zijn, had Oostenrijk met Frankrijk vrede gesloten, dit den linker Rijnoever waarborgende. Op Oostenrijk, dat niets geleerd en niets vergeten heeft, en dat in zijne finantien geruïneerd is, valt niet te rekenen. Wat Spr. en zijne partij verlangde, was Duitschlands eenheid onder Pruissen's hegemonie en met uitsluiting van Oostenrijk.

»Zoo de regering, verklaarde hij ten slotte, eene daartoe strekkende politiek ten volle wilde volgen, wij zouden haar gaarne de middelen verleenen die zij nu tot uitbreiding der krijgsmagt verlangt."

Het *Preuss. Volksblatt* meldde onlangs, dat het heerenhuis een voorstel zou doen tot regeling van den werkkring van het openbaar ministerie. Thans voegt het blad er bij, dat bij diezelfde gelegenheid ook het voornemen bestaat, om de kroon te herstellen in haar oud abolitieregt (het regt om een krimineel proces vóór de instruktie of vóór het vellen van een vonnis te doen staken). Zelfs in Engeland, zegt het blad, bezit de kroon dit regt, en het is dus onverklaarbaar, waarom dit in Pruissen niet het geval is.

De koning van Beijeren heeft Genève, na een verblijf van anderhalve maand, verlaten.

Het 37ste Neder-Rijnsche muziekfeest zal op 27, 28 en 29 Mei e. k., onder leiding van den kapelmeester *Ferdinand Hiller*, uit Keulen, te Dusseldorp plaats hebben. Als solisten zullen optreden: Mw. *Jennij Bürde-Ney*, uit Dresden, sopraan; Mw. *Francisca Schreck*, uit Bonn, alt; de heer *Schnor von Carolsfeld*, uit Karlsbaden, tenor; en de heer *Julius Stockhausen*, uit Parijs, Bas.

Aan het Russische dagblad van St. Petersburg wordt geschreven, dat prins *Milosch* verscheidene hervormingen wil invoeren. Ook zou te Belgrado eene universiteit gevestigd worden. Hetzelfde blad meldt, dat in Bosnië een hongersnood is uitgebroken.

De voordragt der Zweedsche regering tot versterking der stad Stockholm is bij alle vier afdeelingen van den Rijksdag behandeld. De burger- en de boerenstand hebben met algemeene stemmen de door de regering daartoe verlangde sommen geweigerd; deze zijn echter door den adelstand met 87 tegen 47 stemmen, en door den priesterstand zonder hoofdelijken omvraag toegestaan. De zaak wordt dus door eene dubbele kommissie op nieuw onderzocht.

LONDEN, 23 April.

De prins-gemaal heeft in een schrijven aan het bestuur van de *Society of Arts* zijne bereidwilligheid te kennen gegeven voor de geprojekteerde tentoonstelling van 1862 voor een bedrag van 10,000 p.st. in te schrijven, zoodra de overige inschrijvingen 240,000 p. st. zullen bedragen. Voor weinige dagen bedroegen deze reeds 176,000.

Het verdient opmerking, dat graaf *Grey*, de zoon van hem die de eerste hervormingsbill indiende, nu tegen de tweede te velde trekt.

De vader werd voor 30 jaren uitgekreten als iemand die door zijn ontwerp het land in rep en roer bragt. De zoon zoekt hetzelfde wantrouwen tegen de ingediende bill gaande te maken.

De Great Eastern zal zijne eerste reis naar Amerika in de maand Julij ondernemen.

De bladen zijn nog gevuld met mededeelingen omtrent de boxpartij tusschen *Sayers* en *Heenan*, den Amerikaan, gevoerd. Een blad wijdt er 18 kolommen druks aan. De kamp had bij Aldershot plaats; toen de policie kwam was de ring reeds gevormd en kon zij niet meer tusschen beide treden. Beide kampioenen waren gekleed in den korten broek tot aan de knie reikende, kousen en stijf geregen hooge schoenen; zij waren zeer gespierd; de Engelschman 't krachtigst van bouw aan de schouders, was kleiner dan de Amerikaan, die 26 jaar oud, 6 voet $1\frac{1}{2}$ duim lang, en buitengemeen sterk gespierd was, zoodat men in den beginne hem meerendeels de overwinning toedacht. Een strijd van 2 uur 20 minuten leverde 37 *rounds* of aanvallen.

De Amerikaan had veel voor door zijne lange armen, maar de Engelschman sloeg zijn tegenpartij 't eerst bloed uit den neus. Het beuken was zoo geweldig, dat het soms dreunde door de weide, alsof men op hout hamerde, terwijl het, bij 't op den grond werpen, was alsof er een os viel. De kneuzingen vooral van het gezigt kwamen bij elke afwassching te meer uit.

De Engelschman verloor de beweging en kracht van zijn regterarm, maar bragt den Amerikaan toch nog zulke stooten op de oogen toe, dat die bebloed en opgezet werden, en hij ten laatste niet meer kon zien. Verwoed drukte hij toen ten slotte den Engelschman onder den arm, als om hem te worgen; deze ontkwam nog, maar het publiek verbrak toen de touwen en de strijd nam een einde. Hoe verminkt ook, hebben beide kampioenen zich een paar dagen later weder naar de Epson wedrennen begeven.

Sayers, die den gordel draagt van eersten kampvechter van Engeland, moet gedurende 3 jaar elke uitdaging aannemen; maar die jaren zijn in Junij om, en daar de strijders zich altijd moeten voorbereiden door eene langdurige *training*, — dat is: eene uiterst geregelde levenswijze, weinig dierlijk voedsel, veel melk, niet veel bier, in 't geheel geen sterke drank, zeldzaam rooken en dagelijksche ligchaamsoefeningen, — is het niet denkelijk, dat de kamp voor dien tijd zal hervat worden.

Uit Nieuw-York verneemt men, dat de Senaat een onderzoek heeft bevolen omtrent het opbrengen van Mexikaansche schepen door Amerikaansche. — Voorts wordt vernomen, dat men eene wet wil maken tot betere onderdrukking van den slavenhandel.

Berigten uit Vera Cruz van den 1 melden, dat er rust heerschte, en men zeide, dat *Miramon* naar Mexiko op weg was. De schade, door het bombardement veroorzaakt, werd op vijf millioen dollars geschat. Het Amerik. stoomschip Indianola had eene tot *Miramon*'s expeditie behoorende bark onder Spaansche vlag genomen. Ook was een Mexik. schooner opgebragt.

— 24 *April*. Gec. $94\frac{3}{4}$; Peru $4\frac{1}{2}$ pCt. —, 3 pCt. —; Venez. $2\frac{1}{2}$ pCt. —, 1 pCt. —; Port. 3 pCt. —; Sp. 3 p. t. $47\frac{1}{2}$ $1\frac{3}{4}$ pCt. $56\frac{1}{8}$; Rusl. $4\frac{1}{2}$ pCt. 97, 5 pCt. —; Sard. —.

PARIJS, 23 April.

Graaf *de Persigny* heeft de hoofdstad nog niet verlaten.

De grootvorst *Michael* van Rusland wordt tegen het einde dezer maand alhier verwacht.

Men zegt, dat de Oostenrijksche regering, op raad van aartshertog *Ferdinand Maximiliaan*, Venetië eene konstitutie zal geven.

Ongeveer 150 afgevaardigden hebben heden in eene bijeenkomst besloten, aan hunne nieuwe kollegas van Nizza en Chambéry, dadelijk na de verkiezing, een feestmaal aan te bieden.

Volgens de *Patrie* is nog niet bepaald, wanneer onze bezetting Rome zal verlaten; in allen gevalle zal er echter een Fransch garnizoen te Civita-Vecchia blijven.

Tien marmeren busten van den keizer worden aan de tien voornaamste gemeenten van Savoije en Nizza ten geschenke gezonden.

Van hier wordt aan de *Hamb. Börsenhalle* geschreven, dat de nieuwbenoemde Fransche gezant bij de Porte, markies *de la Valette*, eerst naar Konstinopel zal vertrekken, nadat de Fransch-Russische alliantie, waarover thans tusschen beide mogendheden wordt onderhandeld, gesloten zal zijn.

Uit Belgrado wordt gemeld, dat de betrekkingen tusschen de Servische regering en den Franschen konsul-generaal door tusschenkomst van den Engelschen konsul-generaal hervat zijn.

De uitvinding eener nieuwe machine trekt hier zeer de aandacht, omdat zij bestemd schijnt, om de gewone stoomwerktuigen te vervangen. Deze nieuwe machine werkt sedert eenige dagen ten behoeve van de belangstellenden, die haar komen bezigtigen, en is bovendien reeds feitelijk toegepast in eene fabriek. Zij zal de machines van stoombooten en de lokomotieven van spoorwegen kunnen vervangen, en is eveneens op alle soorten van rij- en voertuigen van toepassing te brengen. Deze nieuwe machine wordt gevoed door 95 % lucht, 5 % brandbaar of ontvlambaar gaz en een electrieke vonk. Volgens den uitvinder kan de werking der machine naar willekeurig oogenblikkelijk gestuit worden. Zij is voor geen ontploffing vatbaar; is de aanvoer van gaz te sterk, dan ontvlamt deze niet en gaat derhalve eenvoudig verloren; is de aanvoer van gaz daarentegen te gering, dan vermindert daardoor slechts de kracht der werking. De nieuwe machine zal slechts 1/10 der plaats van de gewone stoomwerktuigen innemen, terwijl de kosten van aanleg tot op 1/3 of 1/4 van het tegenwoordige bedrag zullen worden herleid. Het nieuwe stelsel is met weinig kosten op de gewone stoommachines toepasbaar

De keizer heeft de plannen voor een nieuw operagebouw op den boulevard des Capucines te Parijs goedgekeurd, en tot den bouw is thans besloten.

Men verzekert uit Madrid, dat, door hetgeen bij het verhoor van *Ortega* aan het licht gekomen is, zelfs de gemaal der koningin is gekompromitteerd..

ADVERTENTIEN.

*** Heden avond overleed, tot onze diepe droefheid, onze lieveling FREDERIKA ENGELINA, in den jeugdigen leeftijd van 3½ jaar.

Utrecht, J. G. ABENDROOTH.
24 April 1860. S. L. N. ABENDROOTH,
Eenige kennisgeving. GOEDBLOED.

*** Voor de vele blijken van deelneming, ondervonden bij het smartelijk verlies van haren Echtgenoot, betuigt de ondergeteekende, ook namens hare kinderen, opregten dank.

Utrecht, Wed. H. D. LINDSEN,
24 April 1860. geb. G. JURISSEN.

*** Voor de vele bewijzen van deelneming bij de bevalling mijner Echtgenoote ondervonden, betuig ik, ook namens haar, mijnen hartelijken dank.

Utrecht 24 April 1860.
J. D. GERLINGS.

*** Voor de vele blijken van deelneming bij de bevalling zijner Echtgenoote ondervonden, betuigt de ondergeteekende ook namens haar zijnen opregten dank.

Utrecht, Mr. B. J. H. VAN BLARICUM.
25 April 1860.

Utrechtsche Schouwburg.

*** Met toestemming van het Hoofd van het Plaatselijk Bestuur, zal het TOONEELGEZELSCHAP **LAURENS COSTER**, zamengesteld uit Leden der Typographische Vereeniging *Nut en Genoegen* alhier, de eer hebben op te voeren:

Op VRIJDAG 27 APRIL 1860,

WILLEM VAN FOCQUENBROCH

OF DE AMSTERDAMSCHE REDERIJKERS,

Gevolgd door:

DE SCHOENLAPPER EN DE RENTENIER,

of de tevredenheid overtreft den rijkdom.

Tot Slot:

DE TWEE VLAKKEN,

of het Dorp in Opschudding,

Alle *Blijspelen met Zang in één Bedrijf.*

Aanvang ten **zeven** ure.

Prijzen der Plaatsen: Boven-Loge *f* 1,25. Beneden-Loge *f* 1,—. Parquet *f* 0,75. Parterre en 1. Amph. *f* 0.50. 2. Amph. *f* 0,40. Gaanderij *f* 0,25.

De plaatsen kunnen besproken worden bij den Heer J. DOESBURG. Steenweg, en het Bureau zal ten zes ure geopend zijn.

*** In den Jare 1800 zestig den vijf en twintigsten April ten verzoeke van DAVID VAN DER SLUIJS, Tabaksplanter te Sourabaja vroeger gewoond hebbenden te Amsterdam, thans wonende te Arnhem, ten deze woonplaats kiezende te Utrecht ten kantore van den Procureur Mr. A. S. VAN HENGELAAR aan de Oude Gracht Wijk C. No. 93 welken hij tot Procureur stelt.

Heb ik JOHANNES HENDRIKUS CARO Deurwaarder bij het Provinciaal Geregtshof in Utrecht, wonende aldaar in de Servetsteeg wijk F. No. 282.

Aan HELENA VAN DER SLUIJS gehuwd in gemeenschap van goederen met DIRK VERBEEK REINIERSZOON en denzelven DIRK VERBEEK REINIERSZOON ook tot bijstand en magtiging van gemelde zijne vrouw, vroeger gewoond hebbende te Haarlem, thans geene bekende woonplaats of werkelijk verblijf in het koningrijk hebbende en mitsdien mijn exploit doende bij aanplakking van een afschrift aan de hoofddeur van de gehoorzaal van het Provinciaal Geregtshof in Utrecht, en bij overgave van een tweede afschrift aan den ambtenaar van het openbaar Ministerie bij dat regterlijk collegie, mijn exploit doende aan diens parket, en aldaar sprekende met Z.Ed. Groot Achtb. in persoon die het oorspronkelijke met gezien heeft geteekend, terwijl dit Exploit daarenboven zal worden aangekondigd in de Utrechtsche Provinciale en Stads-Courant.

VERKLAARD

Dat de requirant in hooger beroep komt aan het Provinciaal Geregtshof in Utrecht van een vonnis den 8. Junij 1859 door de Arrondissements Regtbank te Utrecht gewezen tusschen de Geinsinueerden als eischers en verweerders in reconventie en den rekwirant als gedaagde en eischer in reconventie mitsgaders MARIA MATHILDA VAN DER SLUIJS weduwe PAULUS CHRISTIAAN FREDERIK CAREL AUGUST SOLBRIG wonende te Utrecht als medegedaagde en welk vonnis ten verzoeke van de geinsinueerden den 21. Januarij 1800 zestig aan des rekwirants procureur en den 26. daaraanvolgende aan den rekwirant zelven is beteekend; protesterende de rekwirant alzoo van nietigheid van alles wat in strijd met dit beroep mogt worden ondernomen.

En heb ik voorts exploit doende en sprekende als voren de Geinsinueerden

GEDAGVAARD.

Om, met en benevens MARIA MATHILDA VAN DER SLUIJS eerder weduwe PAULUS CHRISTIAAN FREDERIK CAREL AUGUST SOLBRIG gewoond hebbende te Utrecht, thans gehuwd aan I. L. NIERSTRASZ en denzelven I. L. NIERSTRASZ ook tot bijstand en magtiging van gemelde zijne vrouw, wonende op den huize *Welgelegen* onder de gemeente Voorburg welke reeds zijn of nog zullen worden gedagvaard, op Maandag den derden September 1800 zestig des voormiddags ten half elf ure te verschijnen ter teregtzitting van het Provinciaal Geregtshof in Utrecht, ten einde bij arrest van het Hof te hooren vernietigen het appel en het vonnis der Arrondissements-Regtbank te Utrecht van den 8. Junij 1859, waarvan ten deze is geappelleerd en op nieuw regt doende te verklaren, dat de gedaagde en eischer in reconventie thans appellant zijne vordering ten processe sub lett. A aangenomen tot een bedrag van vijftien duizend zeven honderd vijf en veertig gulden vier en tachtig cent, waarop hij bereid is de oorspronkelijke vordering van vijftien duizend acht honderd drie en veertig gulden negen en vijftig cent te verminderen, behoorlijk door de aangevoerde en overgelegde bewijzen heeft gejustificeerd en mitsdien die som overeenkomstig het interlocutoir vonnis der Arrondissements Regtbank te Utrecht van den 1. October 1856, bij de eventuele scheiding van den boedel zijner moeder zal worden gekort van of wel in vergelijking gebragt met hetgeen bij aan dien boedel schuldig is, en voorts met handhaving van dat interlocutoir vonnis van 1 October 1856, en der regten den Gedaagde thans appellant, daarbij ten aanzien van zijne reconventionele vordering sub lett. B en het hem daarvan opgelegd bewijs toegekend, de eischers thans geintimeerden te verklaren niet ontvankelijk om voor alsnog ten principale voort te procederen en mitsdien aan hen, hunnen daartoe strekkende eisch en genomen conclusie te ontzeggen met veroordeeling van de eischers thans geintimeerden in de kosten van beide instantien.

De kosten zijn vijf en zeventig cent behalve instellen, schrijfloon, visa, zegels en registratie (geteekend) J. H. CARO.

Voor Afschrift,
J. H. CARO.

AANBESTEDING.

*** Op Zaturdag, den 5. Mei 1860, des namiddags ten 2 ure, zal in het lokaal van het provinciaal bestuur te *Utrecht* in het openbaar worden aanbesteed:

Het onderhoud 1860—1862 van het Gouvernementsgebouw en van het woonhuis van 's Konings Commissaris te Utrecht.

De bestekken, waarnaar deze besteding geschiedt, liggen ter lezing te *Utrecht*, ter provinciale griffie en ter plaatse, waar gewoonlijk de bestekken van waterstaatswerken ter visie worden gelegd.

De aanwijzing *in loco* zal plaats hebben op Woensdag 2 Mei 1860, des morgens ten 9 ure. Inlichtingen zijn te bekomen bij de Heeren Hoofd-Ingenieur, Aspirant-Ingenieur en bij den Opzigter van den Waterstaat *den Bouwmeester*, allen te *Utrecht.*

Utrecht, den 13. April 1860.

De Gedeputeerde Staten van Utrecht,
RÖELL, Voorzitter.
C. W. MOORREES, Griffier.

*** De Notaris H. DUIJFJES, te Utrecht, zal op Woensdag den 2. Mei 1860, 's morgens ten 9 ure precies, op de hofstede, bewoond door N. MIDDELWEERD, op *Heeswijk*, in het openbaar verkoopen:

17 Uitmuntende kalfdragende of gekalfd hebbende KOEIJEN, 2 STIEREN, 4 PINKEN, 9 KALVEN, 2 ZOGGEN met KEUJEN, 1 guiste ZOG, 1 SCHOTTELING, 10 KEUJEN, 3 SCHAPEN, 8 PAARDEN, waaronder een schoone Hengst, oud 4 jaar, KIPPEN, WEIT, ROGGE, HOOI, MEST, AARDAPPELEN, WAGENS, 1 Hollandsche CHAIS, MELK- en BOUWGEREEDSCHAPPEN, **HUISRAAD en INBOEDEL.**

Al het Vee in den besten staat en bij biljetten breeder omschreven.

*** **Te HUUR** met Mei of later, eene zeer net Gemeubileerde VOORKAMER met aangrenzend Slaapvertrek, des verkiezende met Kost en Bediening, gelegen op een vrolijken en fatsoenlijken stand. Adres Lett. A: Bureau dezer Courant.

TE HUUR

*** tegenover de Cellulaire Gevangenis een STAL voor 4 à 5 paarden met Koetshuis en daarnaast gelegene Koetsierswoning, deze ook afzonderlijk. Beide te aanvaarden den 21. Mei. Franco te bevragen bij den Boekhandelaar J. DE KRUIJFF, Korte Nieuwstraat.

DE KLEINE BAZAR

F. A. VAN MEEGERSEN.

*** Ontvangen de **nieuwste Parijser Modellen van Mantilles,** als ook eene *ruime* keuze **Fantasie Stoffen, Châles en Doeken.**

*** J. VAN DER GRIFT, onder 's Rijks Munt, heeft weder een lading **ZEEUWSCHE AARDAPPELEN** ontvangen, Veel beter als de vorigen; zijn te bekomen à 7 kop voor 34 centen en het mud voor *f* 4,75.

TE KOOP

*** Een mooije groene Braziliaansche PAPAGAAI, die **praat, zingt en fluit,** met Koperen KOOI en Houten TAFEL; te bevragen aan het Bureau dezer Courant.

Uitverkoop tegen vaste prijzen.

*** De ondergeteekende gaat nog voort, de voorhanden Goederen in zijn Hoeden en Petten Magazijn, tegen fabrieksprijzen, à comptant, te verkoopen.

Hij vertrouwt zijne geëerde begunstigers genoegzaam overtuigd te hebben, dat de goederen, in elk opzigt, niets te wenschen overig laten, en de prijzen zoodanig gesteld zijn, dat eene concurrentie ten deze onmogelijk is.

Ganzenmarkt N°. 9. A. H. KOSTER.

HOTEL DE L'AMIRAUTÉ.

*** à Tilff, situé à 2 Lieux de Liége, tenu par H. J. THIRY, propriétaire. Ouverture le premier du mois de Mai. **Table d'Hôte** à 1½ heures. On prend des pensionnaires à des prix très modérés.

*** **H. WEEMHOFF** vertrekt op *Middelburg* en *Zeeland*, Zaturdag van de Kade bij de Weerd Barrière.

241. Staats-Loterij.

5e Klasse. 1e Lijst.
No. 2445 *f* 1000.
2e Lijst. No. 2674, 2831 en 4132 ieder *f* 1000.

MARKTBERIGTEN.

SCHIEDAM, 24 April.

Granen. Verkocht: Rogge: 149 pd. Libau *f* 218 contt *f* 220 6 w.

MOUTWIJN, per Ned. Vat zonder fust *f* 15.75.
JENEVER, " " " " " - 21.50.
AMST. PROEF, " " " " " - 22.50.
Alles zonder de belasting.
SPOELING per Ketel . . . . *f* 1.30.

WAARNEMINGEN, gedaan op het Koninklijk Nederl. Meteorologisch Observatorium te Utrecht. (*Zonnenburg.*)

April.	Uren	Wind- rigt.	kr.	Barom. bij 0°.	Ther F.	Afwijk. d.Temp.	Vocht. ligt.	Gev. regen.	Opmerkingen.
			N a.						
24	2	zo.	0.0	755.28	42.8	—15.5	0.88	2.5	Zw. bewolkt.
	10	no.	6 5	55.67	41.5	— 7 9	0.89	0.	Ligt bewolkt.
25	-	no.	12.0	57 27	45.9	— 6.5	0.54	0.	Bijna helder.

PRIJZEN DER EFFEKTEN.

AMSTERDAM 24 April 1860

NEDERLAND.					
Werkel. Schuld	2½ pCt.	63 15/16	64		
dito dito	3 "	76 1/8	76 1/4	76 1/4	
dito dito	4 "	98 1?/16	98 15/16	98 15/16	
Oost-Indische Leening	4 "	97 1/2			
Amortisatie-Sindikaat.	3½ "	95			
Handelmaatschappij.	4½ "	129 1/2	123 3/8		
Aand. Rijn-Spoorweg.	4½ "	101 1/4			
BELGIE.					
Certifik. bij *Rotschild* .	2½ pCt.	51 3/8			
SPANJE.					
Obligatien	1¼ pCt.	35 3/8	35 1/2	35 7/16	
dito dito	3 "	46 3/4			
Binnenl. Schuld	3 "	45	45 3/16	45 1/8	
Amortisable		15 5/8	15 3/4		
Bewijzen Koepons		4 3/4			
PORTUGAL.					
Obligatiën	3 pCt.	43 5/16			
dito 1856/59	3 "	42 1/4			
RUSLAND.					
Oblig. bij *Hope en C°.*	5 "	103 1/8	103 1/4		
Obligat. 1828 & 1829.	5 "	101 3/4			
Certifikat. 1831 & 1833	5 "	85	85 1/8		
Certifikaten 1840 . . .	4 "	80 1/4			
Cert. bij *Stieglitz* . . .	4 "	81 1/2			
Certifik. 5e Serie . . .	5 "	90 1/2			
dito 1855 6e Serie . .	5 "	99 5/8			
dito Adm. te Londen	4½ "	93 1/4			
dito dito	3 "	62 3/8	62 5/8	62 5/8	
Volgef. Spw.—Aand.		214 1/2	215		
POLEN.					
Aand. 1835, fl. 500		162 1/2			
Obligatiën	4 pCt.	80			
PRUISSEN.					
Obligatien	5 "	101 7/8			
OOSTENRIJK.					
Oblig. Metaliek	5 pCt.	47 3/4	47 13/16		
dito dito	2½ "	25 3/4	25 13/16		
Oblig. Rente Am. . . .	5 "	71 1/4	71 3/8	71 3/4	
dito dito Nat. 1854 . .	5 "	55 5/16	55 7/16	55 3/8	
Aand. 1854.	3½ "	210			
BRAZILIE.					
Goldl. 1839, £ 100 . .	5 pCt.	96 1/4			
AMERIKA.					
Ecuad. Oblig. 1855. .	1 "	11			
Venez. Oblig.	3 "	25	25 1/4		
Obligatiën	1½ "	13 1/16	13 1/16		
Grenada, Oblig. . . .	3¾ "	13 5/16	13 3/8		
Mexiko, Obl.	3 "	20 1/16	20 3/16	20 1/16	
N.-Am. Illin. Obl. C. B.	7 "	84 1/8			

Snelpersdruk van L. E. BOSCH EN ZOON.

BIJVOEGSEL

BIJ DE UTRECHTSCHE COURANT VAN

WOENSDAG 25 *April* 1860, *No.* 98.

KENNISGEVING.

De Burgemeester der stad Utrecht,

Gelet op art. 31 der wet van den 4. Julij 1850 (Staatsblad No. 37) regelende het Kiesregt en de benoeming van afgevaardigden ter eerste en tweede kamer der Staten-Generaal.

Brengt ter kennis der belanghebbende ingezetenen, dat de lijsten, de personen aanwijzende, die tot het kiezen van leden der tweede kamer, van de provinciale Staten en van den gemeenteraad bevoegd zijn, op heden zijn gesloten aan het Stadhuis aangeplakt en op Stads-Secretarie voor een ieder ter inzage nedergelegd.

Utrecht, 24. April 1860. — De Burgemeester voornoemd, VAN DIELEN Weth.

Zitting van den Stedelijken Raad van *Donderdag* 19 *April.*

Voorz. Mr. *N. P. J. Kien.*

Tegenwoordig zijn 22 leden; afwezig de HH. *Trip*, *v. Hengelaar*, *v. Doorn*, *de Jong*, *Boer* en *van Cleeff.*

Is ingekomen:

eene kennisgeving van het overlijden van het raadslid *C. L. Schuller tot Peursum*; — besloten B. en W. op te dragen mevr. de wed. *Schuller tot Peursum* een schrijven van deelneming te doen toekomen;

eene missive van Gedep. Staten houdende goedkeuring van het besluit tot het vellen van boomen in de Maliebaan, — voor kennisgeving;

eene gelijke missive houdende goedkeuring van het besluit tot verhooging van het traktement van den hulponderwijzer *H. C. Broekman*, — voor kennisgeving;

eene gelijke missive houdende goedkeuring van een besluit tot af- en overschrijving van *f* 1530,45[5] van Hoofdstuk VII art. 8, volgn. III der begrooting voor 1859, kosten van het burgerlijk armbestuur enz. op Hoofdstuk III Afd. II art. 7 volgn. 61, kosten der algemeene burgerlijke begraafplaats, — alsvoren;

eene kennisgeving van B. en W. houdende mededeeling van ontvangst van een schrijven van Mr. *W. J. M. Bosch*, houdende aanneming der benoeming tot lid der pl. schoolkomm., — alsvoren;

eene gelijke mededeeling betreffende de aanneming van het lidmaatschap der gezondheidskomm. door Dr. *W. A. J. v. Geuns*, — alsvoren;

een rekest van *W. Blom* houdende verzoek in aanmerking te komen bij de benoeming van een gemeente-architekt, — alsvoren;

eene missive van Gedep. Staten houdende goedkeuring van het besluit tot opheffing der gemeenteschool 6de soort, — alsvoren;

eene mededeeling van B. W. dat het jaarverslag gereed is en zal worden rondgedeeld, — alsvoren;

een rekest van twee bewoners van het bolwerk Lepelenburg, houdende nadere aanbieding van tot verfraaijing van dat gedeelte van het plantsoen mede te werken, — en verder terugkomende op hun rekest van 15 Nov. 1859, ter sekretarie.

Aan de orde is de afhandeling der voorstellen betreffende het gebouw voor Kunsten en Wetenschappen.

Wordt met 10 stemmen tegen 9 aangenomen het amendement van den heer *v. Nooten*, waarover in de vorige verg. de stemmen hebben gestaakt. Tegen hebben gestemd, de HH. *v. Lier*, *Bake*, *v. Geuns*, *v. Dielen*, *Schuurman*, *Metelerkamp*, *Jongeneel*, *v. Veersen* en den Voorzitter.

De konklusie van het rapport der komm. wordt hierop met de daarin gebragte wijzigingen, met 11 stemmen tegen die der HH. *v. Lier*, *v. Schermbeek*, *Bosch*, *Pabst*, *Bisdom*, *Schuurman*, *v. Veersen* en den Voorz. aangenomen.

Aan de orde is de voordragt tot toekenning van eenige toelagen aan ambtenaren van het bureau voor den burgerlijken stand, voor hunne bemoeijingen in zake der volkstelling, en tot verhooging van het traktement van den heer *Nahuys* met *f* 200.

Het eerste gedeelte der voordragt wordt zonder diskussie aangenomen.

Bij de behandeling van het tweede gedeelte vraagt de heer *Pabst* tot inlichting, hoe lang die ambtenaar reeds aan het bureau voor den burgerlijken stand werkzaam is.

De *Voorz.* antwoordt, dat die ambtenaar sedert het tweede halfjaar van 1858 in stadsdienst is. Spr. meent evenwel dat nog van invloed zou kunnen zijn, dat hij als het ware verantwoordelijk is voor het bureau van den burgerlijken stand, als zijnde op hem de verpligting overgedragen tot voldoening van eventueel te verbeuren boeten.

De heer *de Graaf* heeft niets tegen de verhooging, doch meent dat die met het begin van een dienstjaar moest ingaan. Hij zou dus liever zien, dat voor de bemoeijingen ter zake der volkstelling eene afzonderlijke toelage wierd verstrekt, en op de volgende begrooting een hooger cijfer voor het traktement uitgetrokken.

De *Voorz.* gelooft, dat het aangenamer is, dat die ambtenaar reeds dadelijk wete, dat hij die verhooging zal krijgen. De raad, meent Spr., is ook vrij om in den loop des jaars traktementen te verhoogen.

De heer *v. Lier* heeft niets tegen de voorgestelde traktementsverhooging; hij keurt het in tegendeel zeer goed, dat de belooning des ambtenaars evenredig zij aan de werkzaamheden. Spr. moet echter opkomen tegen hetgeen door den Voorz., tot ondersteuning van het voorstel, wordt aangevoerd. Ieder ambtenaar toch behoort in den kring zijner bemoeijingen, tegen wetsovertredingen te waken; in strafzaken kent Spr. geene vrijwaring, en hiertoe zou de voorgestelde traktementsverhooging toch, naar Spr. verneemt verstaan te hebben, gedeeltelijk moeten strekken. Als hij voor het voorstel stemt wil Spr. niet geacht worden het door den Voorz. aangegeven motief te beamen.

De *Voorzitter* acht de beschouwing vrij oiseus; hij meent echter dat niets in den weg staat, dat als de burgemeester, b. v. met het een of ander belast is, waarbij boeten kunnen verbeurd worden, hij de verantwoordelijkheid daarvoor aan een der ambtenaren overdraagt.

Zonder hoofdelijke omvraag wordt de voordragt als nu aangenomen.

Aan de orde is de voordragt tot verhooging van het traktement van den hulponderwijzer *W. H. Spallman* met *f* 50.

De heer *Schuurman* vraagt of niet moet worden uitgedrukt waaruit die gelden zullen worden gevonden.

De *Voorz.* gelooft dat bij deze post het onvoorzien groot genoeg is. Spr. acht overigens de bepaling, nu verlangd, vrij moeijelijk; in den loop van het jaar kunnen uitgaven voorkomen, waarvan men a priori niet kan berekenen, waaruit zij zullen moeten gevonden worden.

De voordragt wordt zonder hoofd. omvraag aangenomen.

Zonder hoofdelijke omvraag worden mede alsnu vastgesteld de primitieve kohieren der hondenbelasting dienstjaar 1860.

Door het bedanken van den heer *Evers* voor de benoeming tot gemeente-architekt, die betrekking wederom vakant geworden zijnde, wordt overgegaan tot eene nieuwe benoeming waarbij door B. en W. worden aanbevolen de HH. *P. Rijnders* en *Th. Romein*, waarvan de tweede met 17 stemmen benoemd wordt.

Wordt alsnu tevens overgegaan tot de aanvulling der vaste kommissiën waarin door het overlijden van den heer *Schuller* eene vakature is ontstaan, als:

1. der komm. voor regtskundig onderzoek, waarin wordt gekozen de heer *v. Doorn*;

2. van het koll. van kuratoren der Latijnsche school, waarin wordt benoemd de heer *v. Nooten*, en

3. der financieële kommissie, waarin wordt gekozen de heer *v. Geuns.*

Niets meer aan de orde zijnde wordt de verg. gesloten.

---

§— In de memorie van toelichting, betreffende de regeringsvoordragt *tot aanleg van spoorwegen* wordt nader besproken: het beginsel van het leggen der hoofdlijnen door den Staat, de rigting der wegen, en de financiële kwestie.

Wat het *beginsel* der wet, de staatsspoorwegen betreft, zegt de regering hoofdzakelijk, dat, nadat men er met veel moeite in was geslaagd den Hollandschen spoorweg te leggen, die door de meest bevolkte streken loopt, de weg naar Duitschland alleen door de persoonlijke inmenging van het Hoofd van den Staat kon worden daargesteld. Sedert is nog slechts de weg van Aken langs Maastricht naar Hasselt en die van Antwerpen tot Breda en Moerdijk gelegd. Koncessiën werden uitgelokt en verleend, maar van aanleg kwam verder niets, tot dat eindelijk aan koncessionarissen zoo groote voordeelen van wege den staat werden toegezegd, dat men hunne plannen vermomde staatsspoorwegen noemde, en de Stat.-Gen. hunne goedkeuring niet er aan verleenden. Is het na die ondervinding te voorzien, dat spoedig spoorwegen zullen tot stand komen, als ze niet door den staat worden aangelegd, en regtvaardigt dit niet het aangenomen beginsel?

De regering erkent, dat in den regel ondernemingen van industrie aan partikuliere krachten moeten worden overgelaten. Maar moeten kolossale ondernemingen, als die men hier bedoelt, onder die der gewonen regel gebragt worden? Is er in deze zaak niet van zelf een monopolie, en moet dat den staat niet in handen nemen? Waar geene konkurrentie mogelijk is, mist men de prikkel, die de bijzondere industrie eischt. De posterijen en telegrafen zijn immers ook aan de zorgen van den staat opgedragen?

Men beweert, dat de Staat *duurder* bouwt dan maatschappijen. Intusschen leeren de staten, die de reg. bij de memorie voegt, dat de *duurste* spoorwegen zijn de gekoncessioneerde lijnen in Engeland, Frankrijk en Italië. In België kosten de staatswegen slechts den gemiddelden prijs, terwijl de staatsbanen in Wurtemberg, Beijeren, Oostenrijk, Toskane *onder* den middenprijs blijven, en de Hannoversche staatsbaan de goedkoopste van allen is. In Pruissen kosten de staatslijnen ongeveer *f* 17,000 minder dan de gekoncessioneerde. In Nederland zelf heeft de lijn van Amsterdam tot Arnhem, van staatswege gelegd, volgens rapport van 1845, *f* 91,370 per kilom. gekost, en met het materieel voor vervoer *f* 100,000, terwijl de Holl. lijn *f* 125,000 per kilom. vorderde, de zijtak van Utrecht op Rotterdam *f* 120,990, en de weg van Maastricht *f* 146,991. Dit duurder bouwen door den Staat is dus eene bewering, die ligtelijk wordt uitgesproken, maar bij grondig onderzoek niet juist wordt bevonden.

Buitendien, bijna altijd worden rijks-ingenieurs met de spoorwerken belast, en er bestaat geene reden dat dezen de begrootingen en den arbeid voor den een minder goed zouden doen dan voor den ander.

Bij maatschappijen, die gegarandeerd worden, wordt zooveel mogelijk op kapitaal gebragt, terwijl premiën en agio zoo hoog worden opgevoerd, om geld te bekomen, dat dit als in Frankrijk tot 18 per cent beliep, terwijl de ongelden, gelijk men die noemt, bij den spoorweg van Brussel over Namen naar Arlon voor 10 millioen gulden werden berekend op 190 kilometers!

Men zegt, dat maatschappijen *spoediger* bouwen dan het Rijk. Doch ook hier leert de ondervinding veelal het tegendeel. De Luxemburgsche weg van 190 kilometers door eene maatschappij gelegd, vorderde 13 jaar. De weg van Amsterdam tot Arnhem, werd in 7 jaar door den staat gelegd, en de kortere weg van Amsterdam op Rotterdam in 12 jaar tijds! De weg van Utrecht op Rotterdam werd in 1845 ondernomen, en nog is het station te Rotterdam niet voltooid. De Maastrichtsche weg geeft nog slechter uitkomst voor den spoed, waarmede maatschappijen arbeiden. — Men kan echter zeker van wege maatschappijen even snel werken als van wege den staat, maar bij een arbeid als een spoorwegnet is, om de prijzen der loonen en materialen niet op te drijven, te haastig werken zelfs niet wenschelijk.

En wat de opbrengst betreft, de staatswegen brengen niet minder op dan die van maatschappijen. De Eng. wegen brengen $3^{3}/_{4}$ pCt., de Fransche $4^{4}/_{10}$ pCt. op. De Belg. staatsbaan $5^{9}/_{10}$, de partikuliere $1^{9}/_{10}$. In Pruissen staat de opbrengst bijna gelijk $6^{3}/_{10}$ en $6^{8}/_{10}$ pCt.

Buitendien, zegt de reg., verlieze men niet uit 't oog, dat de staat meer waarborg van deugdelijkheid aanbiedt, en dus ook meer veiligheid. De staat werkt naar een vast plan en vreemde [illegible] wordt geweerd. Dit laatste is voor een [illegible] zeer wenschelijk. De ondervinding leert, welke be-

zwaren die vreemde invloed kan hebben, en 't is zeker, dat die uit een politiek oogpunt soms gevaarlijk zou kunnen wezen.

De bezwaren tegen staatsspoorwegen verminderen vooral, als de koncessien toch zoo groote ondersteuning van den staat vereischen. Waar zulke opofferingen vereischt werden, zooveel geld zal moeten worden besteed, als bij de laatste voorstellen werd noodig geacht, daar rijst met dubbele kracht de vraag: waarom neemt de staat niet zelf het werk ter hand, in plaats van met hetzelfde geld een monopolie voor partikulieren te koopen? Waarom zou de Staat zijn geld liever uit de handen geven en wegschenken, dan het zelf ten meesten nutte besteden? Men mag ook vragen: welken waarborg heeft de staat, dat het geld, als subsidie of garantie aan maatschappijen verstrekt, naar behooren en zoo goed mogelijk wordt besteed? Die waarborg ontbreekt.

Ten slotte zal de staat dadelijk kunnen beginnen met den arbeid, zal de staat kunnen zorgen voor goede aansluiting of verbinding, die tot dusverre hier te lande zooveel te wenschen overliet, werkt de staat niet uit winstbejag, maar voor 't algemeen belang.

De meerderheid der vertegenwoordiging heeft zich herhaaldelijk tegen staatsspoorwegen verklaard, maar velen werden bovenal gedreven door den wensch, spoorwegen te bekomen, de meerderheid werd bij elk nader onderzoek geringer en na de laatste teleurstelling zullen welligt nog meerderen van hunne voorliefde voor het koncessiestelsel terugkomen.

Van nieuwe en gezette overweging der regering is het thans aangeboden ontwerp de vrucht. Wil men niet alleen op nieuw gesproken en onderhandeld, maar eindelijk ook iets tot stand gebragt zien, men zal naar de innige overtuiging der regering tot het voorgestelde systeem van aanleg door den staat moeten komen.

Bij *de rigting der ontworpen wegen* zegt de reg. omtrent den *Noorderspoorweg*, dat Arnhem als uitgangspunt is behouden, om te Zutphen eene korte verbinding met Noord-Duitschland te kunnen verkrijgen, tevens de zoo levendige IJsselstreek in de lijn op te nemen, en ook dewijl de direkte verbinding van Utrecht over Amersfoort met Zwolle reeds in koncessie is afgestaan aan baron *van Lockhorst*, c. s. De belangen van 's Rijks defensie vorderen, dat de linker IJsseloever zooveel doenlijk worde gevolgd. Te Zutphen zal de IJssel met eene beweegbare brug worden overgegaan.

Men heeft aan het overgangspunt te Zutphen de voorkeur blijven geven, omdat daardoor de gelegenheid tot verbinding van het Nederlandsch spoorwegnet met de Noord-Duitsche spoorbanen geschikter is.

Wel heeft men hierbij het bezwaar, dat Almelo niet in de lijn wordt opgenomen, maar daaraan zal gedeeltelijk worden te gemoet gekomen door den spoorweg langs Delden en Hengelo te voeren, en dan later een zijtak of paardenbaan naar Almelo aan te leggen.

Voor de lijn van Enschedé tot de Duitsche grenzen is van *eene* of *twee* aansluitingen sprake, omdat latere onderhandelingen deze zaak eerst kunnen beslissen.

Van Zutphen volgt de lijn den regter IJsseloever langs Deventer, tot Zwolle. Te Deventer wordt de spoorweg onder de vuurlijn der vesting gebragt. Te Zwolle vindt men de aansluiting aan den gekoncessioneerden spoorweg van Utrecht naar Zwolle.

De vroeger ter sprake gebragte zijtak van Zwolle naar Kampen, wordt niet opgenomen, omdat alle zijtakken vooreerst behooren te worden uitgesteld.

Van Zwolle uitgaande, wordt de lijn langs Meppel, Steenwijk en Heerenveen naar Leeuwarden gevoerd. Na rijpe overweging is de reg. tot de meening gekomen, dat aan de rigting langs Heerenveen de voorkeur moet gegeven worden, dewijl zij de meest bevolkte streek doorloopt, en aan de haven van Harlingen eene betere verbinding met het algemeen spoorwegnet wordt gegeven. Assen wordt wel niet in de lijn opgenomen; maar dat bezwaar kan niet tegen meerdere voordeelen opwegen, en kan later door een zijtak of paardenbaan worden voorzien.

Van Harlingen wordt, langs Leeuwarden, Groningen en Winschoten, eene direkte aansluiting aan de Hannoversche baan verkregen. Van Winschoten meent men dat de aansluiting aan de Hannoversche spoorbaan in de rigting van Asschendorf behoort te geschieden. Hierdoor wordt de meer zuidelijke aansluiting aan de Duitsche wegen voor 't Noorden minder van belang, en hierin ligt eene reden te meer om dien uitgang van Zutphen te doen plaats hebben, waardoor Amsterdam, Rotterdam, Utrecht en Arnhem eene behoorlijke verbinding met Rheine erlangen.

Bij den *Zuiderspoorweg* gaat men uit van Maastricht of Meersen, den regter Maasoever langs Roermond tot Venlo. Dat de overtogt van de Maas te Venlo en niet te Roermond geschiedt, wordt door de belangen van 's rijks defensie geboden.

Tot verbinding van Venlo met Tilburg kwamen verschillende rigtingen in aanmerking. 's Hertogenbosch lag te noordelijk; en wilde men de lijn langs Oirschot volgen, dan kwam men te zeer in strijd met de belangen der verdediging. Van daar, dat het punt Boxtel als punt van aansluiting werd gekozen. Van daar heeft men gemeend een geringen omweg langs Helmond en Eindhoven te moeten maken, om die plaatsen te naderen.

Van Boxtel loopt de Zuiderlijn over Tilburg tot Breda, vindt daar den bestaanden spoorweg van Breda tot Rosendaal, en gaat van die plaats langs Bergen op Zoom, Goes en Middelburg, tot Vlissingen.

Bij *de Verbindingslijnen* heeft het een punt van zeer ernstige overweging uitgemaakt, in welke rigting de verbinding van de Noorder- en Zuiderspoorwegen behoort plaats te hebben.

In het belang van den handel van Amsterdam en ook in dat der defensie had de regering gaarne eene lijn voorgestaan, die zich van Utrecht langs Vianen en Gorinchem zuidelijk had uitgestrekt, of in direkte rigting op 's Hertogenbosch aanliep. De bezwaren evenwel, waartoe die lijnen, wanneer men tot het bouwen van bruggen overgaat, voor de veiligheid der dijken kunnen aanleiding geven, hebben der regering geene vrijheid gegeven, de verantwoording op zich te laden van de mogelijke gevolgen. Van daar dat tot uitgangspunt aan den Rhijnspoorweg het station te Maarsbergen is aangenomen, overeenkomstig het advies der in 1855 geraadpleegde hoofdambtenaren van den waterstaat.

Van Maarsbergen strekt zich deze verbindingslijn, langs Amerongen en Tiel, tot 's Hertogenbosch uit, en sluit te Boxtel aan de zuidelijke lijn aan.

Wil men later Nijmegen verbinden, dan kan dit geschieden door een zijtak, uitgaande van Wamel, om die te verlengen in de rigting van Kleef.

Als tweede verbindingslijn heeft men gemeend te moeten aannemen de lijn Rotterdam-Dordrecht-Willemsdorp-Moerdijk-Breda; doch met dat onderscheid, dat bij het tegenwoordig ontwerp van het maken van eene brug over het Hollandsch Diep, tusschen Willemsdorp en Moerdijk, wordt afgezien. Het overbrengen van reizigers en goederenwagens zal daar door stoomkracht geschieden, zoo als dit later wordt vermeld.

Ook de *Noord-Hollandsche lijn*, eene verbinding van Amsterdam met het Nieuwe Diep, mag niet achterwege blijven.

Van later onderzoek zal afhangen, of die verbindingslijn langs Haarlem, dan wel langs de Zaanstreek zal te voeren zijn. Vooral met betrekking tot de kosten van aanleg is eene keuze hieromtrent afhankelijk van de ontwerpen, die voor het maken van een verbindingskanaal van Amsterdam naar de Noordzee zullen worden aangenomen.

Als *rivierovergangen* vindt men er in de Noorderlijn slechts één te Zutphen.

In de Zuiderlijn ontmoet men den overgang van de Maas te Venlo, die op gelijke wijze als te Zutphen zal geschieden. Verder de overgangen van de Ooster-Schelde en van het Sloe, deswegens zal men nadere voorstellen aan de wetgeving doen.

In de verbindingslijn van Maarsbergen over Tiel en 's Hertogenbosch tot Boxtel heeft men drie rivierovergangen: namelijk den Neder-Rhijn bij Amerongen, de Waal bij Tiel en de Maas bij Lith. Tot den bouw der bruggen bij Amerongen en bij Lith behoort dadelijk te worden overgegaan, doch de brug over de Waal kon vooreerst worden uitgesteld om die later te bouwen. De overtogt zou in den eersten tijd door stoomvaartuigen kunnen bevorderd worden.

In de verbindingslijn Rotterdam-Dordrecht-Moerdijk-Breda is het 't voornemen zich te bepalen tot het bouwen van bruggen bij Rotterdam en bij Dordrecht; terwijl de overtogt aan den Moerdijk door stoomvaartuigen zal geschieden. Bij den bruggebouw bij Rotterdam en bij Dordrecht zal zooveel doenlijk voor de belangen der scheepvaart worden gewaakt.

In de Noordhollandsche lijn kan alleen een overgang van het IJ in aanmerking komen.

Al de voorgestelde lijnen zullen te zamen eene lengte hebben van ongeveer 811 Nederlandsche mijlen (kilometers) en eene uitgave vorderen van 95 a 96 millioen. In dit bedrag is begrepen ruim *f* 12,000,000 voor materieel.

Wat de *financiële beschouwingen* aangaat, zullen

in de *eerste* plaats, de uitgaven niet in eens, maar in een tijdvak van 9 a 10 jaren geschieden; en zal

in de *tweede* plaats, reeds terstond nadat eenige der eerste jaren verloopen zullen zijn, eenige tegemoetkoming in de uitgaven ontstaan uit de opbrengsten van de afgewerkte gedeelten der spoorwegen.

De vraag, welke de wetgever bij het onderzoek van dit wetsontwerp uit het financiël oogpunt te beantwoorden heeft, is, of de voorzigtigheid gedoogt, dat tot zulk eene uitgave besloten wordt. Indien het vrijstond, zich op de vroeger door de Tweede Kamer geuite meening te beroepen dan schijnt men te mogen aannemen, dat uit dit oogpunt bij die Kamer althans geen bezwaar zal bestaan.

Immers het is bij de diskussie omtrent het laatste wetsontwerp betreffende de Noorder- en Zuiderspoorweglijnen genoegzaam aangetoond, dat de lasten, welke men bij die wet voorstelde aan den staat op te leggen, ten behoeve van de spoorwegen alleen inderdaad eene uitgaaf en verbintenis daarstelde die te zamen *f* 28,500,000 en *f* 76,000,000, dat is in het geheel *f* 104,500,000, konden beloopen; terwijl de opbrengsten door bijzondere personen genoten wordende, de kwade kansen voor rekening van den Staat kwamen en de voordeelige resultaten, zoodra ze waren, geheel aan de koncessionarissen verbleven. Voor dit plan aarzelt de Regering niet te verklaren, dat, ofschoon zij de uitgaaf zeer aanzienlijk vindt in verband met den toestand der Staatsfinanciën, zij echter zoo zeer doordrongen is, van de bijna onvermijdelijke noodzakelijkheid om onzen internationalen toestand te verbeteren, en om de binnenlandsche handels- en vooral personen-kommunikatien te versnellen, dat zij vermeent, dat het hooge cijfer der te doene uitgaven niet behoort af te schrikken van ernstige pogingen, om dit doel te bereiken, mits de uitgaven blijken mogelijk te zijn zonder de toekomst der financien in gevaar te brengen. En die mogelijkheid bestaat, want onze financiële toestand is en blijft goed.

Alles blijft op denzelfden voet, en zonder te rekenen op vermeerdering van inkomsten, ten gevolge van meerdere welvaart of vermeerdering van bevolking, kunnen onze inkomsten bij de laatst aangenomen begrooting worden gesteld op ruim *f* 90,000,000, terwijl de uitgaven, waaronder eene gewone amortisatie, die toch nog altijd *f* 1,000,000 bedraagt, gestegen zijn tot *f* 73,000,000, zoodat er een overschot van *f* 17,000,000, bestaat, waarvan echter zal moeten afgetrokken worden voor de emancipatie der slaven eene som van *f* 15,000,000, en de nog onzekere som benoodigd voor de verbetering der gemeenschap onzer groote handelssteden met de zee, waarvoor de uitgaven echter in acht jaren tijds ten hoogste *f* 25,000,000, dus jaarlijks ruim *f* 3,000,000, kunnen bedragen. Zoodat men mag aannemen, dat eene jaarlijksche uitgaaf van *f* 10,000,000 voor spoorwegen mogelijk is; daar

1. de uitgaven voor de renten der Staatsschuld jaarlijks verminderen;
2. niet al de op de verschillende hoofdstukken der begrooting gebragte sommen uitgegeven worden, maar er om en bij het millioen jaarlijks onuitgegeven blijft.

De reg. meent intusschen, dat het volk van Nederland, zoowel regering als ingezetenen, zich wel behoort te doordringen van de overtuiging, dat het, in de eerste jaren zooveel bestedende, om het genot van spoorwegen te verkrijgen, zich gestreng moet ontzeggen het doen van andere buitengewone uitgaven, — en, dat men thans van het oogenblik, dat gunstig is, moet gebruik maken, en zich evenmin moet laten terughouden door het gevoel, dat men niet alles erlangt wat men welligt gewenscht had, als door de vrees, dat latere omstandigheden, van hooger hand afkomstig, eenige tijdelijke stremming in de volledige afmaking zouden kunnen doen ontstaan, terwijl altijd, de beginselen vastgesteld en met de werkzaamheden een aanvang gemaakt zijnde, de zaak met ieder jaar gemakkelijker te overzien is en telkens het noodige kan worden verrigt.

De voordragt is geteekend door de ministers *v. Heemstra* en *v. Hall*.

In de bijlagen is de *rekapitulatie* der lijnen:

I. *Noorderlijn.*	*Lengte in ellen.*
Van Arnhem tot Leeuwarden	165,930
Van Harlingen naar de Hannoversche grenzen	124,360
Van Zutphen tot de Duitsche grenzen	68,337
Zamen voor de Noorderlijn	358,627
II. *Zuiderlijn.*	
Van Maastricht tot Breda	184,608
Van Rosendaal tot Vlissingen	74,280
Zamen voor de zuiderlijn	258,888
III. *Verbindingslijnen.*	
Van Maarsbergen op Boxtel	56,850
Van Rotterdam tot Breda	42,340
Zamen voor de verbindingslijnen	99,190
IV. *Noordhollandsche lijn.*	
Van Amsterdam tot Nieuwe Diep	94,436
De verbindingslijnen zijn lang	99,190
De zuiderlijn	258,888
De noordelijn	368,627
Algemeen totaal	811,141

De *rekapitulatie* der kosten is:

De begrooting van de lijnen, aangelegd met eene baan voor *dubbele* spoorwegbreedte, bedraagt	*f* 79,447,539
De groote rivierovergangen, berekend met een bovenbouw voor *enkel* spoor	- 16,335,094
Werken voor 's Rijks defensie	*Memorie.*
Algem. totaal met eene *baan* voor *dub.* spoor	*f* 95,882,633
De begrooting van de lijnen, aangelegd met eene baan voor *enkele* spoorbreedte, bedraagt	*f* 75,929,871
De groote rivierovergangen, berekend met een bovenbouw voor *enkel* spoor	- 16,335,094
Werken voor 's Rijks defensie	*Memorie.*
Algem. totaal met eene *baan* voor *enkel* spoor	*f* 92,264,965

Snelpersdruk van L. E. BOSCH EN ZOON.